

Igy következett be, hogy még azon év, (1821) augusztusa 16-án a színházat volt főbíró Nagy Lázárnak haszonbérbe kelle adniok 1200 forintért.

Igy végződött be, az annyi reményekkel megnyílt 1821-ik év, színházunk első esztendeje.

Toll-rajzok.

I. Aratás a Szilágyban.

A beköszöntő hajnal első sugárai még a szürkületben vesznek el, a mikor már a kis város szűk piacának gazdák s napszámos csoportok nyüzsgenek. A zömök magyar, munkatermett karokkal, hat lábnyi oláh fizkók csoportosan, s vihógó fátakkal vegyülve, kezökben sarlóval állnak kint. Az alku megtörténik, s a dolgosok, a gazda vezérlete alatt, vigan sietnek az vetések felé. Ott terül el az arany kalász-tenger; megingatja a szilárd szárlakat. Nehány perc múlva rendbe áll a munkás csoport, s kitarással vágja a gabonát. A marok szép renddel lerakatik s a kéve-kötő, kinek napszáma nagyobb a többinél, kéveket rak össze, melyek rovasosan egymásra helyezve, keresztet képeznek. Munka közben a dolgosok dalra kezdenek; elkezd az oláh örökké keserves énekét, melyben annyi fájdalom s oly sok költészet található. Ugy tetszik nekem, hogy e nótákban a nép sorsa van kifejezve. — „Rab vagyok már századok óta, szolga, régen, régen, elkem a sötétség országában tévelyeg; hol keressem a boldogságot?!” Ilyen forma van írva az oláh nótában. . . . A magyar komoly, férfias dalra gyúl, melyben önéretet, bú, szerelem egyesülve, s e dal oly megragadó. — „Hányt vetett a sors, fejem felett zugott a vihar, enyészett suhogtatá megettem sötét szárnyait: de élek — élni akarok! Sirva bár, de vigadjunk!” Ilyen érzélem szól a magyar nép ajkáról, ha dall. . .

Sokszor a gazda, hogy dolgosinak jobb kedvet szerezzen, egy két cigányt kerit, kik naphosszat kísérgetik a munkát, s rozszant hegedűjokről fulboszöntő hangokat csalnak, az aratók gyönyörűségére.

Reggel, midőn a nap már verese festé a tölgyvel borított hegyeket, dolgosaink izadatan költik el tápszerüket. Délig pihenés nélkül foly a munka, csak néha enyhítven egyik-egyik szomját, a szomszéd hegyi forrásokból megtöltött korsók kristály nedviből. Ebéd után az egész csoport déli-álmot alszik, s aztán kezdenek újra dolgozhoz. Este vacsorára a városba sietnek, hazáig az egész kar hangos dalokat énekelvén. Ilyenkor gyönyörű soprano-kat, s mélyen hangzó bassz-t hallani.

Ha végeztek az aratók — t. i. a gazda utolsó búzaföldjét is learatták — egyikök, rendszeren a legények közül, búzakoszorúval fénjén, vezetni a fáradt serget az utcákon végig. E szokás alkalmasint az ó-korból vette eredetét. Nagy mulatság aztán ilyenkor, az elől lépdelő koszorut egy-egy csupor vízzel leönteni, s ha lehet elfutni. Ez minden második, harmadik ház előtt megtörténik Ceres fiával. Azonban ő is, ha szerét teheti, az edényt, melylyel leönték, földhöz veri. Ez hagyományos szokás, s igyekezett sohasem hiányzik e műtét végrehajtására. Vacsora után az aratók az utcára sietnek, s nemzeti táncukat lejtik, ujongva. Körültek a nézők nagy csoportja alakul. Végre elnémul a duda, oszlik a tánczoszoru, s a fáradság lehajtja fejét az utca kövezetére, hogy édesen pihenjen, miképpen nem pihenhetni a bársony pamlogon.

Az első burgonya Európában.

Drake Ferencnek volt egy barátja Angolhonban, ennek ő burgonyával kedveskedett egykor Amerikából, elültetés végett; megírta, hogy az végetlen jó és haszna kiszámíthatatlan leendő honára nézve; de többet

mivelése, használata módjáról egy betűt sem írt, a mint Drake általában hirtelen, kemény, és kevés beszédű ember volt. Barátja fogadta, s el is ültette azt; de nem soká el is szánta kidobni kertéből — csupa félreértésből! Félreértésből már sok üdvös fajtátott meg az emberi társaságban! — Osszszel ugyan is, midőn a burgonya hogyói érni kezdetek, megszedeté azokat az angol, s barátait, kik közt több kamratag is volt, meg akarta lepni a hasznos újdonsággal. Az ebéd nagy volt — s végre jött az újdonság is egy befedett edényben. A házi ur feláll s köszöntőt mond el az új termék felett, s aztán igen szép beszédben el mond minden dicséretet felőle, hogyan kapta azt ő híres tengerész barátjától, s hogyan tarja szerencsésnek magát, hogy ő ismertelheti legelőbb meg, mint a mi végtelen hasznu leendő Angolhonra nézve. A vendégek nagyot isznak az angollengerészet s kereskedelem virágzásáért. Hozzá nyulnak a magaslatl ételnemhez, mi vajba rántaték, de mivel a szakácsnak sehogy se válhatott innyére, be volt hintve mindenféle fűszerekkel és nádmezzel. Egyik kamratag a másik után vonogatja félre száját; végre megegyeznek benne, hogy hagyják abba az egész kelletlen kóstogatást. „Jó lehet Amerikában! mondanak, de nem a mi égájunkhoz való! — e lön a véleményezések végeredménye. S hittek, hogy bölcsen határoztak felette. A gazda megnyugodt rajta, mert hiszen baráti kamratagjai s így bölcsnek kellett lenniök. Neki esett azért a burgonyaszáraknak, s csakugyan kihányatta helyökből. Egyik reggelen azonban, a mint kertében járna, egyik tüzhely körül, mit a kertész gerjesztett volt, valami barna gumokat lát. Eltapod egyet, s oly szép lisztesnek találja belét; miután kezébe veszi, illatát oly kellemesnek találja, mint a sült burgonya szokott lenni. Szólítja a tertészt, s ez elmondja, hogy e termék a burgonya szárain függött a földben. Most látja tévedését. Ujra hivatja barátait. Gyaníthatólag új beszéd tartott: hogy nem kell mindig csak a felszínen mulatni az embernek, s az óta kenyér helyettes lett a burgonya Európában. J.

A Masszagétákról.

Több egybevágó adatokból gyaníthatjuk, hogy a hajdankorban oly híres, s romlatlan scythák a masszagétákkal egy volt. Tanusítja ezt többek közt, hogy régi írók szerint szokásaik, vallások, életmódjuk majd mindenben egyeztek, kik azonban őket — ősi nyers természetükért — barbaroknak nevezték. Igen sok körülményekből lehet pedig gyanítani, hogy a scythák elődeink: miért, mellőzve a származtatást, azt hiszem nem lesz érdektelen róluk pár szót szólni.

Szokásaik (Strabó után görögöl). „A masszagéták kimutatták vitézségüket, a sokaktól leirt Cyrus elleni harcban. Azt is beszélnek róluk, hogy némelyek hegyes tájakon, mások rónán lakoznak, sokan a folyóktól alkotott mocsárokbán, sokan pedig a mocsárokbani szigetekben. Egyedül a napot imádják, melynek lovakat áldoznak. A halál igen kedves előtök, s azoknak testét, kiket öreg korukban látogat meg, juh-hussal összevágják és tápu használják.” A betegségben megholtakat, mint istenteleneket, s méltókat arra, hogy vadak prédájává váljanak, elhányják.

A legjobb lovasok és gyaloglók, nyíllal, vadászkeszél, paizszal, s ércz-bárdal banni kitünőleg tudnak. Csatáikban aranyövet és fejéket viselnek, lovaiknak zablat aranyosak, s ló-szerszámaik aranyból készítvük. Az ezüstöt nem ismerik, a vasat kevéssé; réz, arany náluk elég van. A sziget-lakóknak gabonájuk nem lévén, gyökérrel és vadgyümölcscsel él-

*) Szabad legyen hinnem, hogy itt, ezen különben jeles görög írónál — a scythák vadászáról elterjedt hírek következtében — a phantasia játszott főszerepet s annak köszönhetően ez állítólagos szokás említését, mely szokás bármely vad népnek becsületére vándolott. O-q.

nek; öltözékül, minthogy nyájuk nincsenek fakéreg szolgá; italt a gyümölcsök kinyomott levéből nyernek. A mocsár-lakók hallal táplálkoznak, s a tenger partjára kimászott fokák bőrébe öltözködnek. A hegy-lakók egyedül étke az erdei gyümölcs. Kevés juhaikat nem igen vágják le, kimelvéen gyapjok- és tejökért. Ruháikat bizonyos erős világos festékekkel tarkítják. A sik-lakók pedig — bárha földjök arra alkalmas volna, nem mivelik azt, hanem juhval, hallal táplálkozva, élnek scythá és nomád életet.”

Jellemökre, azt hiszem a legjobb következtetést vonhatunk azon szónoklatból (oratio), melyet az őket igába hajtani akaró Nagy Sándor előtt tartott küldöttségök. Nyers egyszerűség, egyenesség, bátorság, szabadság-szeretet tünik ki a beszéd minden mondatából. Egyik kitünőbb latin író, Curtius Rufus után im itt közöljük:

„Ha azj istenek tested alkotását lelked vágyaihoz mérték volna, bizonyára a föld számmodra nem lenne elég: egyik kezzeddel kelet-, másikkal nyugotot érintened, s ezt is elérve, nagyságod fényének kulféjét igyekeznél felkutatni. Most is olyanokra vágyol, melyeket el nem érhetsz. Európából Ázsiába sietsz, Ázsiából Európába rohansz; aztán — ha az embereket legyőzted — az erdők-elemek és folyókkal fogsz hadakozni. . . . Mit! ? nem tudod-e hogy a nagy fak sokáig nőnek, s a vihar egy óra alatt tőből kiszakasztja?! Esztelen az, ki csak a gyümölcsökre néz, a masszágra nem. Vigyázz, nehogy — mig a tetőre akarsz kuszni — azon ágokkal együtt, melyekbe fogódzol, lezuhanj! Maga az orosz-lány is egykor apró madarak edeledévé válik; a vasat is megemészti az idő! Nincs senki oly erős, hogy rá gyengétől is veszelje né háromhatna!

. . . . Mi bajod velünk? Földedhez nem nyultunk soha. Szabad-e tudunk — a kiellen vadonban lakozóknak — hogy ki vagy, honnan jössz? Sem szolgálni kedvünk, nincs, sem uralkodni nem vágyunk! Ismerd meg a scythá nemzetet: Van ékénk, szántóföldünk, nyílunk és serlegünk. Ezeket használjuk barátink és ellenink irányában. A gabonát, mit barmaink szereztek, barátainknak adjuk, serleginkben velök együtt bort áldozunk az isteneknek *); elleneinkre távolról nyíllal, közelről dárdával törünk. Ekképen meggyőztük Syria királyát, aztán a persa, s még fejedelmet, — nyitva állt az út előttünk egész Egyptomig. Te pedig, ki dicsekszel, hogy a gonosztevők üldözésére indultál, minden általad meglátogatott nemzeteknek gonosztétője vagy. Lydiát elfoglaltad, Syriát meghódítottad, birod Persiát, Bactriát, s az indusokat is megrohadtad! már a mi barmainkra is kinyújtod fősvény és féktelen karjaidat. Miért igényelsz oly birto- kolt, mely éhessé — ragadozóhá — tesz? Legelőször vágyaid kielégítése által tetted magad nagyravágyóvá: mentől többet szerzedél, annál tüzebben kívánva a mi nincs. Jut-e eszedbe, mily soká tévelyegtél Bactria körül? mig azt leigáztod. Im a Sogdiának harczolni kezdenek: minden győzelemből új küzdelem támad! Mert légy bár nagyobb és erősebb mindenkinél, idegen jármot jó szíveddel senki sem tür. Lépd át a Tanaist: látni fogod mily nagy földön laknak a scythák, s még sem érod el őket soha! Mi, kik szegények vagyunk, feljűlmuljuk sergedet gyorsaságban, mely annyi nemzetek kincseit hordja magával. Hirtelen, midőn azt véled, hogy távol vagyunk, csak azon veszed észre, hogy sátraidnál forgódnak; üldözés s futási gyorsaságunk egyenlő.

Hallom, hogy elvonultságunkat a görögök még példabeszédben is gunyolják. Igaz, hogy mi inkább az elhagyott, s emberektől

*) Isteneket emleget e beszédben a scythá, nőha Strabo kimondá feljebb, hogy a napot imádják. En azt gondolom, hogy ezt Rufusnak tulajdoníthatjuk, ki — mint római — több istenekről emlekeztek. O-q.

távol
dús m
ragadó
tadni b
a mit
szere
Mi ug
lábatla
nak,
gedi h
V
kell a
mijök
vagy:
Bolond
gadról
vagy;
rős a
vélük
nak, ki
zöttele
ga kő
tök bé
Ne vé
tések
tásában
s az ist
dás meg
nem tis
teneket.
kinek j
mind E
gyunk;
Tanais
hírlík,
Azok,
szédei,
nek-e?

Bou
1806 eg
látésjén
is vele;
zó hajók
vitorlát
nagy; —
jónak lát
hajó vol
martialé
pitány
kérdésbe

Nem
a szóla
ie a füg
azon pill
„Eljen a
fegyveres
meg. —
agg korm
jós legén
melyben
sokkal be
egy tüze
gránátod
nem igen

Száz
den része
Vidám zaj
oly örömi
s zavar k
jelre egy
helyére ál
fel, ugy
sa is meg
pitányhoz
készen áll

A fra
hajóssereg
harczhajót
közül het
harczhajó
hogy a fra
Azonban E
mely neki

nincsenk
kinyomott
hallal táp-
ásztott fő-
kók egye-
és juhaitak
ok- és te-
lágos fes-
— bárha
nívelik azt,
nek scytha

a leg-
szónok-
ba hajtani
ldtőségök.
orság, szan-
mon-
urlius Ru-
sát lelked
a föld szá-
zeddel ke-
s ezt is
t igyekez-
gyol, me-
sziba si-
zán — ha
elemek-
it! nem
nek, s a
ja?! Esz-
éz, a ma-
a te-
gyütt, me-
z orosz-
ledelé-
az idő!
engétől is

nyul-
ellen va-
honnán
sem ural-
a scytha
nyilunk
barátink és
barmaink
akben ve-
eknek *);
dárdával
királyát,
— nyitva
Te pe-
yök üldö-
glalogatott
tiát elfog-
siát, Bac-
!... most
ösvény és
oly birto-
sz? Leg-
ed magad
szétl, an-
cs. Jul-e
ia körül?
harczolni
küzdelem
és erő-
ó szívvél
átni fogod
r, s még
zegények
saságban,
magával.
vagyunk,
dnál for-
gunk e-
t a gö-
ják. Igaz,
mberektől
ytha, nőha
ot imádják.
k tulajdo-
nekről em-
O-g.

távol helyeket szeretjük, mint a városok- s
dus majorokat. További: szerencsédet üstökön
ragadd; sikamlós ez, s akarja ellen tartó-
talmi bajos. A józan ész jobbat tanácsol, mint
a mit a fényes jelen füledbe súg; zablázd
szerencsédet, könnyebb lesz kormányoznod.
Mi ugy szoktuk mondani: „hogy a szerencse
lábatlan, melynek csak keze s szárnyai van-
nak, — midőn kezeit előre nyújtja, nem en-
gedi hogy szárnyait megragadják.“

Végre: ha isten vagy, jótéteményekkel
kell a halandókat elhalmoznod, nem pedig a
mijök van azt is elrabolnod; ha pedig ember
vagy: jusson eszedbe mindig, hogy mi vagy!
Bolondság emlékezni azokra, a mikért önma-
gradról is elfelejtkezél. A kikkel békeségben
vagy, azokat jó barátidnak tarthatod, mert e-
rős a barátság azok között, kik egyenlőknek
vélik egymást, már pedig egyenlőknek látza-
nak, kik erejüket össze nem mérik. A legyö-
zötteteket barátidnak ne tartsd: ur és szol-
ga közt barátság nem létezik, s köze-
tök békében is a had törvényei állanak fenn.
Ne véd, hogy a scythák megesküsznek a kö-
tések teljesítésére: esküjük fogadásuk megtar-
tásában áll. A görögök szoktak kötésekkel lenni,
s az isteneket hívni bizonyossággal: mi a fogá-
dás megtartásában helyezük a hűséget. Kik
nem tisztelik az embereket, megcsalják az is-
teneket. S neked sincs oly barátja szükséged,
kinek jó akarójában kétkedj. Egyébiránt mi
mind Europa- mind Asiának mintegy örei va-
gyunk; Baotriától csak a Tanais választ el; a
Tanaison túl egész Thraciáig lakozunk: —
hírlík, hogy Thracia Macedoniával egybefügg.
Azok, kik birodalmadnak mindenfelől szom-
szédai, hogy elleneid, vagy barátaid legye-
nek-e? fontold meg jól!“

Tengeri csata.

Bourayne Cézár francia hajós kapitány
1806 egyik reggelén fregátja födelén állott s
látésőjén köröskörül tekintete. A több tisztek
is vele; és az őrnek e kiáltására: „vitorlá-
zó hajók“, azon tájra tekintének. „Már kilencz
vitorlát számláltam meg“ — monda egy had-
nagy; — s előttem egyik külsőjéről hadiha-
jónak látszik. Ha hajónk mellett csak két harcz-
hajó volna, meglehet hogy admirálunkhoz egy
martialék hajóval térnénk vissza — szól a ka-
pitány — Uram! hogyan áll szívek? — Az
kérdésbe sem jöhet — felele a hadnagy.

Nem sokára ezután a hajó födelén, s le
a szőlő-csón e rettenetes parancs hangzék:
le a függő ágyakat, csatára! — A fregátot
azon pillanatban e kiáltás reszketetté meg:
„Éljen a császárt!“ Ezután az ötszázból álló
fegyveres legénység zavaros morajja zúdula
meg. — Ma meleg napunk lesz — monda egy
agg kormányos. — Ficzkók — kiálta egy ha-
jós legény a tüzerekhez — közelit a pillanat,
melyben ügyességtöket a harminczhat fonto-
sokkal behonyithatjátok — Árboczör — szól
egy tüzmester — mássz az árboczkosárho s
gránátoddal jól irányozz, mert az angolok
nem igen szeretik e gyümölcsöt.

Száz hasonnemű tréfát váltá a hajó min-
den részeiben keresztül kasul zsihongó tömeg.
Vidám zajgás támadá, melybe a hajólegények
oly örömmel vegyülnek. A legnagyobb lárna
s zavar közepében megzördüle a dobszó. E
jelre egy másod perc alatt minden kiszabott
helyére áll. A moraj helyét innepi csend váltá
fel, úgy hogy a fedél alatt egy légy dongá-
sa is meghallatszott volna. Az őrtiszt a ka-
pitányhoz mene s jelenté, hogy minden harcz-
készen áll.

A fregát már elég közel volt az angol
hajóssereghez, hogy tizenegy kereskedő s két
harczhajót megszámlálhasson, s egyik azok
közül hetvennégy ágyus. A legnagyobb angol
harczhajó a többiőt elválték, s elővitorláza,
hogy a francia fregátot ütközettel megkilá-
dja. Azonban Bourayne kapitány utasítása szerint,
mely neki azt parancsolá, hogy csak hasonló

harczerővel mérkőzzék meg; oly fordulatot
kezde tenni, hogy vagy az angol flottát el-
kerülhesse, vagy csak egy hajó induljon ü-
dözésére. A Tremendus angol liniahajó mind
tüzesében kezdé őt üldözni, s csak fél ágyu-
lövésnyire vala. — Uram — monda a fran-
czia kapitány — az előjáték pillanata meg-
érkezett. — Hadnagy, az evezőkkel húzattassa
fel a zászlót, s a lüzérekkel a fedél hátulján
irányoztasson. A nemzeti színek pillanatra ott
lengének az árboczon. — Tüzet! — kiálta a
kapitány szóló-csón; s a fedél hátuljáni ősz-
szes ágyuk egyszerre dördülének meg. Most
az angol zászlók is kiszegzetlének, s a Tre-
mendus ágyui is vissza menydörgének.

Négy órákor mind két hajó egymás mel-
lett áll. Azonban egy kis szél kerekedék,
kifeszíté a francia vitorlákat s egészen az
angol hajó mellé hajtá. Bourayne kapitány sor-
tűzet parancsol. Hosszu villámlás nyulik el,
mit a rettenetes csattanás egész vonalában
megreszketted. Erre golyó- s kartács-zápor
özönlé el a francia fregátot. Az angolok apró
és nagy fegyverei rettenetes. A francia tü-
zerek költézte tíz percznél kevesebb idő alatt
összeszakadoza, a vitorlák kijukadoztak, az
árboczok csanem egészen szétromboltattak, s
az ágyutelepek körét holtak s sebesültek bor-
ították. Az ágyuzás foly, s az angol hajó ol-
dala is már rosta.

Midőn a megszárlás legvéresebb, a hajó
födelén foglalkozó tisztek s katonák szeméit
egy különös esemény vonja magára. Egy zász-
lótartó közelit lassan, s egy halálhalvány ör-
mestert hurczola nyakraválójánál fogva, s kény-
szeríti a hajó födele közepére térdelni. — Mi
dolog? — kérdi a hadnagy. E nyomorult az
alfedél alá bűtt, s hasztalan kényszerítém őt
harczba menni. Tehát itt kell neki térdelni
míg egy ágyugolyó leüti.

Ez alatt a két hajó tüzelésének pillanat-
nyi szünete sem volt. Mozognak, igyekezének
egymást megcsalni s egész oldalba találni.
Minden mozdulatnál rettenetes sorlóvéseket in-
tézének egymásra, s az ágyuk menydörgései
közt az apró fegyverek ropogása is szakadat-
lan hallatszék. A francia tüzerek jól irány-
zott lövései a Tremendus szélső kis árboczait
már összetörék, vitorláit szétszaggatták, a
nagy vitorla rúdja végső szétzúzásához kö-
zel volt.

Azonban az angol hajót füstfelleg borítá
el, a francia fregát használá az alkalmat,
az ellenséges hajó mellett egyet vitorlázott s
visszatért, s midőn a szél a Tremendusról a
füstfelleget egy kevésé elhajtá, egy sor-
tűzet intéze annak hátuljára, s emberei közt
borzasztó vérfürdőt árasztá, s árboczait kép-
telenül megrongálá. Azonban a francia az
angol viszonzását nem tudá gyorsan kike-
rülni. Midőn eleje az angol hajóval éppen szem-
közt állá, az oldalhosszában minden ágyuit egy-
szerre kisüté. A francia kapitány éppen egy
ágyukamara mellett állá, s távcsőjén vizsgálá
mi történik a Tremenduson. Ágyugolyó ta-
lálja az ágyukamarát s annak darabjai a ka-
pitányt minden tisztjeivel együtt földre veré.
A kapitány megholt. Kiáltják a katonák. Azon-
ban csak kemény ütésekkel kapott, s tovább
vezényle.

Midőn ezek a födelezen így történnek,
az egész hajón szörnyű kiabálás támad: ősz-
veakasztásra! őszveakasztásra! Az nem lehet
— monda a kapitány — mi is betegek vagyunk.
Nem nem! kiált a legénység ne csusszson ki
körmeink közül.

A kapitány éppen megakará embereinek
az őszveakasztást engedni, midőn a Tremendus
őszveszedve erejét, sebesen elvitorlázott; a
többihez visszatért. Lehetetlen vala utána men-
ni. A francziákat ez dühre lobbantá. Néme-
lyek a félig elrombolt karzatra állának, s ki-
hajolva gyalázó szókat zugának a szaladó el-
lenség után; mások lábaikkal tombolának a fe-
delezen. Mikor a Tremendus szemek elől
eltűnnek, a felindulás csak akkor végződött.
000.

Nyilatkozat

t. Berde Áron urnak, a „Hetilap“ f. 6
76-dik számában foglalt
felszólítására.

Örökre elvetném írói tollamat, ha képes
lettem volna azzal csak egy távol gondolat-
nak is kifejezést adni, melyben vallásos tü-
relmetlenség, vagy egy törvényesen fennálló
vallásos felekezethez szándékosan gúnyos sér-
tése foglaltatik. Egy felekezethez főképp, mely-
nek kebelében annyi derék és tiszteltre méltó
hazafi, s nekem személyesen is több igen tisztelt és szeretett barátom van.

Valamint azon rámfogást, mintha én „egy
egész törvényesen fennálló vallásfelekezethez“
gúnyosan sérteni akartam volna, határozottan
visszautasítom: úgy más részről igen köszö-
nöm t. Berde Áron urnak, hogy megantott
arra, a mit ekkor (megvalloval e részbeli tudatlanságomat), nem tudtam, hogy t. i. uni-
tárius honfitársaink magokat keresztényeknek
vallják. Én igen örülök annak, ha ők kereszt-
ények, és pedig névvel is keresztények,
s hogy erdélyi gyakorlatok szerint a kereszt-
ények végrendeleteimél tanúskodhatnak. Hogy
keresztényi erkölcsök- s erényekkel bírnak,
és érvényes tanúskodásra minden tekintetben
alkalmasok, azt úgy is tudtam.

Dogmák felett vitakozni, mint juristának,
nem feladatom s nem is izlésem. — Igényte-
len commentárom 47-dik lapján, nem tudom
melyik német commentár nyomán, becsúszott
hiba, e kis munkának gyakorlati becset, ha
van, nem csökkenti; azt azonban, ha e kis
munka, mint reményem, második kiadást is
ér, a második kiadásban ki fogom hagyni, s
az első kiadás még el nem kelt példányában
is szívesen kitorúltetem.

Tóth Lőrincz, h. ügyv. s m. acad. tag.

H I R F Ū Z É R.

** Piacunkon a gabonakelet még mind
régí lábón áll: a zabért 1 ft. 40 krt, török-
buzdért 4 ft. 30 krt, rozsért 5 ftot mit kér-
nek és adnak. Pedig tekintvén az ideit ter-
mést, az árnak eddig szállani kellett volna.
Oka az üzérkedőkben fekszik, kik előntik pia-
czunkot. Mire nézt, főleg vid. parancsnokunk
Chavanne altábornagy ur olajtásához képest,
oly intézkedések tétettek, hogy üzér 10 óra
előtt gabonát ne vehessen.

** S i k ó Miklós arczképfestőnk festőtermét
e télre a hidutzában a Pákei-háznál tegnap
nyitá meg. Jeles festőnk mint mindig, el van
halmozva munkálatokkal.

** Stóger Béla magánénekiskolá-
ja a napokban nyilvános próbatélt tartá;
szép közönség volt jelen; s reményünk le-
het, hogy a kezdetet kívánt siker fogja ko-
szoruzni.

** Péterfi József, a magyaror-
szági gazdasági egylet volt titkára, Pestről
Kolozsvárra költözött családjával egyetemben:
gróf Kemény Samuel ur jószágai kormányza-
tát már át is vette.

— Kubinyi Ágost. a pesti muzeum
igazgatója figyelmezteti a közönséget, hogy
csodaalkotu állatok küldésével senki se ter-
helje magát, minthogy az intézet csak is ép
állatokat gyűjt. A beküldendő bőröket kéri,
hogy belől sóval hintsék be.

— Az austr. állami-vaspályák, a lomb.
velenceieken kívül 1853 novembertől jelen év
jul. 1-éig összesen 11,098,271 forintot hoz-
tak be; míg a mult év ez idejében csak is
6 millió s nyolczszázezeret.

— Brassó körében, sept. 29-én a ha-
társzéllihelyeket, a Bucsecsér Királyköt sat.
vastag hó borítá el.

— Az erdélyi m. kormány az utvámo-
kat haszonbérbe szándékozván adni, árlejté-
seket hirdet. Ezen árverések lesznek: Brassó-
ban oct. 10. Szebenben oct. 5. Szászvárosan
oct. 7. Kolozsvárt oct. 9. Beszterczén oct. 12.
M. Vászárhelyt oct. 9, mely árverések az il-
lető egész pénzügyi kerület útaira ki fog
terjedni.

— A bécsi cs. k. gazdasági egyesület gyümölcs- és veteménytárlatát oct. 24-26-án tartja. A gyümölcsök lehetnek termeszettek, szárazok, vagy befőzettek, s az egész birodalomból elfogadtnak.

— A „Magyar népkönyvtára” füzetei számára f. év aprilisében egy népies beszélyre 100, egy népies elbeszélő költeményre 50 pft pályadíj volt kitűzve: a beérkezett pályamunkák között költemény egy se volt díjra érdemes, a beszélyek közül a Bérczi Károly „Ne hagyj el magad, s nem hagy el az Isten” című beszélye nyerte a pályadíjt.

— E napokban lapjaink egész sorozatát hozták egyszer másszor azon külföldi tudósoknak, kik magyarul megtanultak, s a ma-

gyar irodalommal foglalkoznak. Most egy braziliai tanárt, Ernesto Ferreira Franca-t említik meg, ki az ottani divatlapok számára fordítja a költőinket portugál nyelvre.

— A Szigetvár hős védője emlékére sept. 7-kén, mint esésére évnapján, a szokott évi ünnepélyt, az idén is szokott ünnepélyességével megtarták.

Nemzeti színház

Színházunk oct. 1-én nyílt meg — mint a színlap írja — a színi választmány pártolása és Károlyi Lajos vezénylete alatt.

A színházon e nyár folytán telemes építések, újítások, festések tételtek. Előcsarnoka izletes festést nyert; a világitás körül czélszerű intézkedések jöttek létre. Az építés, miről később bővebben fogunk emlékezni — az öltöző-szobákban beveződött,

s most már színházunk igen czélszerű öltözőkkel lett ellátva.

Vasárnap lévén Szigligeti Nagypapó című népszínművével nyiták meg. Mondhatni egészen új társaság van alakítva: a régiek közül alig van más itt mint a Rónai pár és Tóth Soma, ki Nagy Jancsi szerepében széles jó kedvével a közönséget egészen felderíté. Az ujonan érkezett notabilitások közül: Gyulait (mint Violint) hosszas tappsal fogadta szülőföldje; Szilágyi Sándor (mint Pederdi) igen kedvező benyomást tett. A dramai nők közül ma Váradinét látók, kinek szerencsét ígérhetünk.

A népszínmű énekes hősei: Pajor Nina k. a. Filipovics, Filipovicsné népdalalkú sok tapsot vívtak ki.

Oct. 3. Örökség. dráma Obernyitól. A mai nap Hidassai-Priell Cornelia mint primadona, és Benedek mint első szerelmes, jövőnek színpadra, mint új szerződött tagok.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

1490.

Hirdetés.

Az ezen országban létező — de feldolgozandó négy könnyű hadi Transport Divisio szám feletti hámos lovak, szekerei a hozzá tartozandó hámosokkal f. év october hó második felében rendenként Szebenben, Kólosvárt és Károly-Fejérvárt a többet ígérőknek árverés útján eladattak, mi is azon megjegyzéssel adatik köztudatra, hogy az árverés napja minden állomáson mind dobszó — mind falragaszok által tudtul fog adatni.

N. Szeben September 29-én 1854. A cs. kir. 12-ik Hadtest Tartalék paransnokságától.

(491)

Mult hó 27-ikére viradtára Kara helységében t. cz. Bogdán Péter ur udvarából ellopott 4 darab ló, melyek közül egy 6 éves barna pej szorop paripa csikó alatta, egy harmadfüre menő sárga paripa csikó egész homloka fehér, és két hátulsó lába szárcsa, a negyedik egy két esztendő kos oru barna kanca csikó, a ki ezen ellopott lovak felől valami tudomást adhat, kérettelik; a bonczidai vagy a kólosvári vidéki paransnokságnál feljeleníteni.

(492)

Közép utszában az 529-ik számú telek bérbe kiadó, foglal magába 5 lakó szobát ezenkívül van 1 elő szoba, kamara, konyha s istálló. Bővebb értesítést vehetui a volt dr. Barra háznál.

ügykezelési rendet mondja el legfőbb tekintettel a magas kormány rendelkezéseire: minél fogva a dolgot elől kezdve utasító oktatással népszerű nyelven adja elő, mit kell tenni a hagyatéki vagyonfelvételnél, s kinek van legelső s legközelebb befolyása ha árva keletkezik, melyre árva keletkezésnél szerző a munkálal folyamán szálal felveszi s azt az árva-ügy folyamán minden változásain keresztül vive kimutalja a személyek és köteleességek akkípi alkalmazását, mely az árva-ügy gyakorlati helyes kezelését képezi egész a törvényes nagykorúságig.

3-szor. **Gyakorlati rész.** A gyakorlati részben az elméleti részhez mért tisztá rendben azon mintázatok adatnak elő, melyeknek segítségével nem csak az eljáró bíró s gyámi hivatalnok, hanem minden egyes örökös is, s minden rendű különböző körülmények közt használhatva könnyen tájékozza magát. Az elméleti vagyis utasító részben a mintázatokra mindnyájára van hivalkozás, mihez képest az **elméleti rész** nem egyéb mint a **gyakorlati rész magyarázata**, s a **gyakorlati rész** nem egyéb mint az **elméleti rész az életben leendő alkalmazása**. A mintázatok általán: *halálzási jelentések s felvételek, gyámi jelentések, ragyon-felvételek, letár, összeírás, becsú, különösen osztály, egyesség, végrendelet, hasonbéri szerződés, neresletési s ruházattási egyezmények, adásvérségi, építési-szerződés, felosztási-caggyis átadási okiratok, hirdelmények, kötelezvények, adóslevelek, nyugta, ellennyugta, árva kész-könyve, gyámi napló, végleges kimutalás, árva számadás és a gyámi bizottmányok által vezettelní rendelt napló, árva fő- és kötelezési fő-könyvek, közös pénztári fő-könyve, kimutalás, mérleg, rendes példákkal s egyéb olyanokból, melyek a hagyatéki vagyon elintézésénél s az árvák ügyei kezelésénél szükségképp előjöhethők s használhatók. Ezek kidolgozásának alapjául, a magas kormány által kiszabott minták vételek.*

4-szer. **Függelék.** Azon tekintetnél fogva, hogy maga a nép és a kézi-könyvnek minél több hasznát vehesse az eddigi főreszek megtoldattak függelékkel, hol is foglaltatnak: a *bélyeg adóról ismertetés fokozati táblával, a kamatok hiszámolásának tabellája az utolsó részletig; a váltó pénznek pengőre, s a pengő pénznek váltórai hiszámítása, az évi jövedelem s kiadás összehasonlítása, a számok egyszerű és többszörözött sokszorozványai és biztos számító, melyeknek szinte mint a többi példányoknak a közéletben igen sok hasznai vannak, és olyan példányok foglaltatnak, melyek a népnél is szükséges tudni valók.*

Kólosvárt September hó 18-ik 1854.

Özv. Barrané és Steináll.

(484)

Épen most jelent meg és Kólosvárt

alólrít könyvkereskedésében kapható

ily című munka:

„AZ ÁRVA-ÜGYEK

s azok gyakorlati kezelésének módja“

A magas kormány-rendeletek s legújabb törvényekre alapítva

KÖZHASZNÁLATRA

Irtá

SZOBOVITS FERDINAND

(tollnok a cs. k. szolgabírói hivatalnál Nagy-Kanizsán, Zalamegyében Magyarországon.)

Ezen munkát ajánlja a szerző az árvák hü pártolóinak s azok ügyei lelkes előmozdítóinak.

Két kötet. 30. iv, nagy 8-adrét. Borítékba fűzve mind a két kötetnek ára 3 ft. 30 kr. pengőben.

E korszerű munkának közhasznúságára vonatkozólag annál is inkább véljük szükségesnek alább világosan e mű alkatrészeit előadni, s e munkára a t. cz. közönségnek figyelmét fölhívni, mivel meg vagyunk győződve, hogy e munkának **II-ik kötete a gyakorlati rész** oly mintázatokkal s táblázatokat tartalmaz: melyek nem csupán az árva-ügyek kezelésénél, hanem egyáltalán az életben minden rendűeknek igen hasznosak lehetnek, ugyan is:

A t. cz. közönséggel megismertetés tekintetéből kivonatlag előadatik, hogy e mű két kötetből áll, s ennek alkatrészeit teszik: I. kötet. **Bevezetés, Elméleti rész;** — II. kötet. **Gyakorlati rész, és Függelék.**

1-szor. **Bevezetés.** Ez az árva ügykezelése módjának régebbi időkől számlitva historiai előadását hozza le a jelen ideig, — a honnét némely idős szakoknál a szerző megállapodik, bírálja az árva-ügyek mindenkorai kezelése módjának milyenséget — az árvaság számandó jelentőségét, azok ügyei czélszerű intézésének nagy- s nemesszerűségét iparkodik kifejezni s véleményét mondja el az iránt: vajjon a legújabb törvények s legfelsőbb rendeletek által minő irány adatott az árva-ügy kezelésének, minő hatályosak lesznek azok következményei, ha a gyakorlatban szorgalom egyformaság és czélszerűséggel alkalmaztatnak.

2-szor. **Elméleti rész.** E szakasz legelőször is az új törvények által megállapított különböző gyámi hivatalokat, azok személyes minőségét, jutalmait, gyámi bizottmányok és bíróságok viszonyait s köteleességeit; az árvák személye s vagyonukkal bánásmódját általánosán határozza meg, s némely e tárgyra vonatkozó elveket fejteget. Ezután kiterjeszkedve részletességekre, az

(486)

Hartman Lipóttól

Nagy-Kanizsán megjelent, s kapható nála, valamint minden hiteles könyvkereskedésben, Kólosvárt Barra özevgye- és Stein Jánosnál:

GYAKORLATI

MÓDSZER

a német nyelvnek gyors, könnyű s alapos megtanulására.

Ahn-Seidenstücker tanmódja szerint, nyelvtani jegyzetekkel, oskolák, magántanítók s öntanulók számára.

II. FOLYAM.

Ára borítékba fűzve: 1 ft pengőben. Az I-ső folyam ára, fűzve: 50 kr. pp.

(493)

Seidlitz-por,

melynek valódiságáért kezeség vállalattik, folytonosan kapható a WOLFF testvérek gyógyszerárában egy pengő forintjával.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.

Kolozs

Vide Érnegyedre Félre . . . Elad . . . E lap s . . .

Iparunk és borjuk föl . . . A viola . . . IV. Zovány . . . — Hírfüzé . . .

Előf

October 1- . . .

Iparum

Mielő fűzők: v . . . és harmi . . . A vá nálunk is volt.)

Europ ban sokat vámok ind gyeletni. tak már f . . . Colbe sokaságba hozandókra csinyeket hessen ber . . .

Quesn gaz d a sz azl kívánja . . . Smidt . . . vének lehe Elméletileg vetőt. De dalmi pénz leg és egé . . . Söt e . . .

álladalom kezelte, ho . . . tá, a hazai . . . V am . . . czad, azt n . . . gyarországnálunk, me . . . rülfogá; a . . . gyarországn . . . fizetvén ne . . . vám mellet . . . arra czézo . . . ránylag ad . . . nen előttele . . . közönséges . . . ott a harm . . . toltatott. A . . . tó volt. . .

Vám e harminczad . . . délybe szor . . . jövedelmek . . . országgyüle . . .

Lásd Hetilap . . .) Approbat . . .